

Tornyospálca gótikus temploma

2012 szeptember 06. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Kisvárdától tíz kilométerre északkeletre, a Tisza nagy kanyarulata által közrefogott lapályon fekszik Tornyospálca. A napjainkban két és fél ezer lakosú község nevéhez az 1793 és 1799 közötti évek óta tartozik hivatalosan a Tornyos el?tag, régi templomának tornya a település 1696 óta használt pecsétjén szintén látható. Az Árpád-kori gyöker? Pálca falunév 1355-ben szerepel el?ször írásban, jelentése sík mez?re, vékony vessz?re vagy uralkodói botra utal, és – az etimológia tudománya szerint – mindegyik esetben ószláv eredet?. A falu d?l?nevei közt ?rhegyi-d?l?vel is találkozunk, a határában k?- és bronzkori eszközök, fegyverek kerültek el? a földb?l. 1389-ben mint a Losonciak birtokát említi egy, a Zichy-okmánytárban fennmaradt levél „Palchát”, 1444-ben már a Várdayak voltak a község földesurai. A honfoglalás kori Gutkeled nemzetségb?l származó f?rangú família kegyurasága idejében készülhetett a település gótikus temploma, vagy alakították át a korábbi egyházat a XV. század els? felében a csúcsíves stílus jegyében.

A protestáns egyházhistória szerint a XVI. század közepén lett reformátussá „Páltza” népe, a szomszédos falvak lakóival egy id?ben. 1635-ben feljegyezték, hogy Mikó Benedek úr egy szép, aranyozott úrasztali ezüstpoharat ajándékozott az eklézsiának; a falu birtokosai ekkoriban a Bánffyak voltak. T?lük a Rákócziak kezére került a község II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idején – a fejedelem 1706. januárban kilenc napig id?zött a helységben. A XVIII. században a Forgách grófoké lett Tornyospálca, az ? segítségükkel készült el a település görög katolikusainak barokk egyháza 1807 el?tt. 1850-ben 988 református, valamint 655 más vallású – túlnyomórészt görög katolikus – lakost írtak össze a faluban. (Tornyospálcának az els? világháború el?tt 2100, jelenleg 2500 lakója volt, illetve van.)
A református templom az orsó formában kiszélesed? f?utcára párhuzamosan épült. Keletelt tengely?, szentélye tisztán gótikus formájú: kissé összetartó falai a hétszög három oldalával záródnak; kései jelleg?, borda nélküli, kétszakaszos keresztboltozatát öt küls?, lépcs?zetes sarokpillér támogatja.

Gótikus diadalív választja el az apszist a tágas, hosszúkás, téglány alaprajzú – 12, 5 méter hosszú és 7,5 méter széles – hajótól; a téglából készült épület falában faragott k?keretes, XV. századi ablakok sorakoznak: három a hajó, három a szentély déli oldalán. Az apszis keleti végfalán egy kis körablak látható, hasonló elhelyezésben a közeli Kisvárda gótikus plébániatemplomának szentélyzáró falában lév? párjához. A bejárat a nyugati oldalon nyílik, a vaskos falú torony alatti átjárón keresztül léphetünk be a gyülekezeti terembe, amely a protestáns egyházi liturgiának megfelel?en van berendezve, a nyugati oldalán fakarzattal.
Fejéregyházi Orosz Sámuel prédikátor 1809-ben kelt feljegyzése szerint az azt megel?z? években nyugat felé két öllel megtoldották a hajót, 1803-ban kezdték építeni a tornyot, k?b?l. 1808-ig 14 méter készült el bel?le vakolás és meszelés nélkül, még az évben ideiglenesen zsindellyel fedték be. A jelenleg is látható torony sisakostól-gombostól 35 méter magas, s a helytörténeti adatokból következ?en egy korábban megvolt, fából ácsolt harangtorony helyébe épült a XIX. században (a legrégebbr?l ismert harangját 1733-ban öntötték). Egy újabb kelet? forrás szerint a harangtornyot 1882-ben már újra kellett fedni, majd 1923-ban – egy villámcsapást követ?en – ismét javításra szorult. A szószék a XIX. század elején készült – hangvet?s koronáját 1975-ben cserélték ki újra –, az 1800-as

évekb?l származik a világos szín?re festett deszkamennyezet is.
Tornyospálca templomát egészen az 1970-es évekig barokk korinak tartották, az épület értékes középkori részleteit is láthatóvá tev? régészeti feltárás és a korh? helyreállítás is csak nemrégiben, már az új évezredben történt. Ennek nyomán gyarapodtunk egy sokáig rejt?zköd?, remek gótikus m?emlékkel.

Ludwig Emil - mno.hu

Ajánló